

Hur ska vi skydda samhället mot översvämningar?

Klimatförändringar innebär att översvämningar väntas bli vanligare vilket behöver beaktas i samhällsplaneringen. Vidare sätter urbanisering och förtätning press på samhällets förmåga att skydda sig mot översvämningar. Men hur hanteras översvämningssrisker egentligen i samhällsplaneringen?

Kommuner har en önskan att erbjuda attraktiva bostäder nära vattnet vilket kan leda till att översvämningsshotade områden bebyggs. Dagens lagstiftning säger att mark ska vara lämplig för bebyggelse när den bebyggs, där en faktor som ska beaktas är framtida översvämningssrisk. Detta innebär att översvämningsskydd måste uppföras i samband med bebyggelsen, även om risken för översvämningar ligger i framtiden. Nackdelen med detta är att kostnader och underhållsmoment byggs in och att skyddets livslängd inte utnyttjas, därför bör man överväga förändringar i lagstiftningen.

En utmaning med att skydda befintlig bebyggelse är ansvarsfördelningen mellan aktörer där flera önskar att kommunen ska ta ett större ansvar. Kommunens möjlighet att ta ansvar försvåras idag av lagstiftningen eftersom de inte får införa åtgärder som gynnar enskilda personer. Dessutom ägs en stor del av marken inom kommunen av privatpersoner vilket innebär att fastighetsägare måste medverka i klimatanpassningsarbetet. Fastighetsägare behöver därför en morot till att bidra till klimatanpassning och kommunen behöver underlätta för fastighetsägare att samarbeta med varandra.

Fastighetsägare har en skyldighet att skydda sin fastighet mot översvämningar men många anser att fastighetsägare inte är medvetna om detta. En orsak kan vara att försäkringsbolag erbjuder ett omfattande försäkringsskydd för översvämningsskador. Försäkringsbolagens strategi är att fortsätta försäkra översvämningsskador, trots att riskerna ökar, men anger att skyddet kan behöva begränsas i framtiden. Det krävs en heltäckande försäkring för att banker ska kunna bevilja bolån vilket innebär att långgivare är beroende av försäkringsbolagens agerande. Försäkringsavtal skrivs på ett år medan bolån omfattas av längre tidsperioder, något som sätter banker i en osäker sits.

Vid nybyggnation kan kostnader för skyddsåtgärder delas med exploatören, men för befintlig bebyggelse upplever kommuner svårigheter med att finna medel. Kommuner kan söka statsbidrag från MSB för förebyggande åtgärder och i regeringens budget för 2022 ökade anslaget från föregående års 24 miljoner kronor till 521 miljoner kronor. Trots höjningen ser flera kommuner utmaningar i att nyttja bidraget, bland annat på grund av omfattande ansökningsprocesser. Detta riskerar leda till att kommuner med mindre resurser, som redan ligger efter i arbetet med klimatanpassning, avstår att ansöka. Därmed bör ansökningsprocessen förenklas så att fler kommuner kan ta del av bidraget.

Kommuner har olika förutsättningar att arbeta med klimatanpassning. Mindre kommuner upplever utmaningar med brist på underlag och kompetens. Klimatanpassning konkurrerar även med nuvarande behov och tidsperspektivet i politiken är avgörande. Långsiktigheten som krävs för att kunna hantera klimatrisker kontra politikens korta mandatperioder utgör en betydande intressekonflikt som drabbar framtida generationer om samhället inte agerar idag.